

Virágzó oktatás kultúra

(Folytatás az 1. oldalról)

nthogy az oktatás és a termelés nem lasztható el egymástól, jelentős sze vár a gyárak, üzemek vezető ká reire. Előkelő helyet kapnak ebben nevelői folyamatban a kulturális in- mények: a sajtó, a könyvkiadók, a ivelődési házak, az ifjúsági klubok. engedhetetlen követelmény az okta- i-nevelési intézmények munkájának zeztetése, mert csak így valósíthatók g a kitűzött célok.

Fermészetesen a párt- és állami szer- k tudatában vannak annak, hogy itt — mint az élet bármely területén eredmény csak úgy érhető el, ha tosítjuk a megfelelő körülményeket nevelési-oktatási folyamat zavarta- lefolyásához. A számok azt bizo- títják, hogy főleg a IX. pártkongress- is óta mindent megtettek ennek ér- kében. Az új utakat nyitó IX. kong- szus után eltelt időszakban látvá-osan gyarapodott például az iskola- mek, bentlakások, iskolai laborató- mok száma. Az óvodák férőhelye st, 1982 júliusában 931 217, vagyis jdnem 64 százalékkal több, mint

kap elhelyezést bennük. Az utóbbi 17 esztendőben szerte az országban új, tá- gasabb, az oktatás számára optimális körülményeket nyújtó egyetemi épüle- tek tűntek fel. A bukaresti, iasi-i mű- szaki főiskola, a temesvári agronómiai főiskola, a craiovai orvosi egyetem, a brassói egyetem költözött többek közt új épületbe, a sort tovább lehet foly- tatni kolozsvár-napocai, mágurelei, bu- karesti példákkal.

A befektetett pénz, energia és gon- doskodás természetesen eredményes volt: ezek egy része a megvalósított ér- tékben, új ipari termékekben is mér- hető, de nem elhanyagolható a tudat- ban végbement változás sem. Jelentős mértékben megváltozott a fiatalok munkaszemlélete, s ugyanakkor meg- nőtt a fiatalok munkájának társadalmi megbecsülése. Ismét beszédesek a szá- mok: amíg az 1979/80-as évben a ku- tatásba bevont hallgatók csak 25 szá- zalékát tették ki az egyetemisták össz- létszámának, addig az 1980/81-es év- ben ez a szám elérte az 50 százalékot. A különböző egyetemeken összesen 2200 tudományos kör működik, az egyetemi tanárokból és diákokból álló kutatóso- portok száma eléri a 2400-at, azoké pe- dig, amelyeknek a termelésben is részt vevő műszaki értelmiségiek is tagjai, az 580-at. Munkájuk eredménye 580 bejegyzett újítás, 2200 új ipari termék, 564 új technológia, 632 prototípus.

Ugyanezt a mintát használva méltat- hatjuk a kulturális téren elért sikere- ket: A Megéneklünk, Románia Ország- os Fesztivál — mely Nicolae Ceausescu elvtárs kezdeményezése nyomán jött létre — jelentős számbeli növekedést ért el, jelentős mértékben gyarapodott a kulturális mozgalomban aktívan résztvevő tanulók, diákok, gyári mun- kások, parasztok, értelmiségiek száma, s ugyanilyen mértékben nőtt a kultu- rális rendezvényeké is. Létrejött vi- szont egy minőségi változás is, amely- nek eredménye egy újfajta szemlélet kialakulása, amely nem tesz külön- séget professzionalista és amatőr mű- vész között, lehetőséget nyújt a nagy tömegek alkotó energiájának megnyil- vánulására. A cél: közkincsé tenni a kultúrát, elérhetővé bárki számára. A kultúra jelentős eszköz a pártunk ál- tal kitűzött célok megvalósítása érde- kében, ennek megfelelően kulturális intézményeinknek jól meghatározott, konkrét feladataik vannak. Az ered- mény is mutatkozik már, az ország kü- lönböző pontjain felavatott képzőmű- vészeti tárlatok, kiemelkedő színházi, zenei események, könyvkiadói újdön- ságok bizonyítják, hogy szocialista mű- velődésünk soha nem tapasztalt virág- zását éli.

t 1965-ben. Negyvenhárom százalé- nőtt az általános iskolák és liceu- k tantermeinek száma, s még látvá- osabb a bentlakási helyek gyarapo- sa: több mint 200 000-rel van több t, elérve a 309 647-et. Hasonló mér- ben javultak a főiskolák, egyetemet- ző fiatalok elszállásolási körülmé- ei is: ha 1965-ben a bentlakások csu- n 42 000 hallgató számára biztosítot- szálást, ma 96 000 főiskolás diák

beszélni nehéz!

mét egy önképzőkör, ezúttal a Kolozs- Napocai Művészeti Liceum ma- ri irodalom körének záróülése, a- y felhívja magára a figyelmet. Kodály-Arany emlékévk jegyében ösz- állított műsor teljes egészében di- nunka, az összekötő szöveget írta felolvasta Kőnczei Csilla, a 30 mű- zám bemutatásában pedig részt vett korlatilag a kör teljes tagsága, ezen- l sok „pártoló tag” is, érte ezalatt öket és kishűgokat, zeneóvodásokat és iskolásokat, akik Arany János népdal- teményéből, illetve Kodály Zoltán rmekeleiből és népdalgyűjtéséből keltek. 41 szereplőt számoltam meg a sorfűzetben, nem számítva a kórusok jait, nos ekkora tömeggel, ilyen egysé- előadást, és ilyen színvonalas diák- esítményt rég nem adatott meg lát- n. Persze, a műsor nagy részét zene e ki, okkal és joggal, elvégre jobbra ajdani Zeneliceum diákjai alkotják a tőzstagságát, de örömmel fedeztük a szereplők között más tagozaton ta- ó, nem magyar oktatási nyelvű osztály- járó, a magyar nyelvet és irodalmat llatív órán tanuló diákokat is, ami- jelenti, hogy ez az önképzőkör betölti datát, valóban azt teszi, amit kell, ami- ilyen iskolán kívüli intézmények felada- összegyűjti és hasznos irányba tereli atalok szabadidő-tevékenységét. Dí- et érte mind a szakkör vezetőségének, d a kör munkáját irányító tanároknak. agáról a műsorról csak annyit, hogy

az összekötő szöveg színvonalas volt, a versek alkalomhoz illők, a hangszeres művekből bemutatott részletek az iskola közismert színvonalához méltó módon hangzottak fel, ugyanígy a népdalfeldol- gozások énekhangra és zongorára, vala- mint a kórusművek is, ez utóbbiak közül azonban a Kiolvasó és a tréfás kánonok esetében már baj volt az intonálással, éppúgy, a versmondók jó részét is elma- raszthatnánk hanyag beszédük, hibás ejtésük miatt. Egyes esetekben már-már logopédus után kiáltott egyik-másik ver- mondó meg énekes kiejtése, s jövőre ta- lán épp a helyes ejtés — amelyre a jö- vendőbeli énekesnek, zenésznek, énektá- nárnak is szüksége van — kialakítása lehetne a szakkör működése alaptevé- kenységének célja. Túl nagy volt a szín- vonal-különbség a beszélt, illetve zenével- énekekkel előadott részek között, még akkor is, ha az énekszövegek prozódijának ér- telmezése körül szintén felfedezhettünk néhány súlyos hibát, s a színvonalkülön- séget a közönséggel se tudta feleltetni Kőnczei Csilla majdnem hibátlan felolva- sása. Egy fecske nem csinál tavaszt, be- szélni nehéz, de beszélnünk kell! Még a zeneiskolában is.

Ami még idekívánczok ennek a króni- kának a végére, az csupán annyi: kár, hogy ennek a szinte háromórás előadás- nak a javát nem láthatóak más helybeli iskolák diákjai is... Itt elsősorban a ma- gyar nyelvű tagozatokkal tevékenykedő szakliceumokra gondolunk, az építészeti- re, az energetikaira, stb. ahol tettek- re kerentő lehetne egy-egy ilyen előadás megtekintése. Talán máskor a zeneiskola díszterme helyett érdemes lenne a záró- estet egy nagyobb teremben megtartani. Ilyen terem akad néhány a városban, amelyet az iskolaközi együttműködés je- gyében, a zenei műveltség népszerűsítése érdekében, gondolom, minden további nélkül megkaphatnánk az önképzőköri záróülést is produkcióként, tehát művészi teljesítményként értelmező művészeti isko- lás diákok.

Kovács Nemere

KAKASBÚ

Az ösbemutató nem maradt el...

Varga Vilmos kegyetlen volt Csá- vossy Györggyel: felfedezte Önarckép lilában című kétrészes színművét, s ezzel végképp megfosztotta azt a túl- élés minden lehetőségétől. Attól pél- dául, hogy netán az utókor bukkanjon rá, s besorolja valahová. Ráadásul a rendező Varga Vilmos annyira mazo- chista, hogy Varga Vilmos színésszel el is játszatja a főszerepet (Garda Gá- bor), s hasonló önkínzásra veszi rá partnernőjét, Kiss Török Ildikót (Ba- logh Zsóka). A kamaradarab további három szereplője amolyan kellékfigura (Tony, Rednik Mihály, Felszolgálólány), így Balla Miklós, Szabó Lajos és Bács Livia megússza önsanyargatás nélkül, kívülről szemlélheti a történeteket, s közben — tervet teljesít. Bíró I. Géza díszlet- és jelmeztervező ugyancsak úgy teszi le a garast, mint egy előkelő ide- gen, aki mintha ezt mondaná: — Itt a játéktér, különböző függő és nyugvó kellékekkel, használjátok bizalommal! Én a konvencióknak eleget tettem, eme- lem kalapom... A zenét szolgáltató Boros Zoltán is annyira szerényen a háttérben húzódik meg ezúttal, hogy tényleg nem vesszük észre.

Csávossy az írók tengerparti villájá- ban hozza össze az ünnepeket, de megfá- sult festőt és a még mindig szemreva- ló agronómus vénlányt. (Valószínűleg becsempészték oda őket, esetleg mind- ketten írók másodállásában.) Mindket- ten problémáznak, mindkettőnek társ- ra van szüksége „harca” megvívásá- hoz, mi sem természetesebb, hogy egy- másra találjanak. De ez így túl egyszerű és megrázkódtatás nélküli történet len- ne, írónk kiagyal tehát egy gügye já- tékot (megtiltják Tony-nak a különbe- járátú pincérüknek, portásuknak, hogy levelet, üzenetet adjon, nehogy a megtalált harmóniát és nyugalmat sé- rülés érje), minek következtében Zsóka üzenete (melyben távozását magyaráz- za) nem jut a Mester kezébe, ki elke- seredetten, hitében végképp megseb- zetten karambolozik, s — visszaadja lelkét a teremtőjének. Írónk, mint lát- ható, nem enged a happy end csábítá- sának, ami könnyű nyári idillé silányi- taná a lila önarcképet, inkább a tragé- dia katarzisz-állapotát idézi meg, abba meríti alá az óvatlan és járatlan nézőt. Aki azonban megrendülés nélkül távozik, csak azon bosszankodik, hogy hagyta magát lépve csalni, s csaknem két órát elfecsérelni életéből.

Varga Vilmos egy adott ponton érez- hette, hogy a darab körül valami nem stimmel, ezért rendezői önmaga meg- nyugtatására is szerző színműve védel- mere kitalált holmi alapeszméket. Ilye- neket:

— Ez a dráma a helytállás, a vállalt eszmények iránti hűség drámája. Mindkét főhős életének alapműve: hűek akarnak maradni önmagukhoz.

— Érzelmű kapcsolatuk, szerelmük állandó ütközések között jön létre.

HANGLEMEZ

A Barozda együttes

Brandner Nóra régizene együttesének lemezéről írt jegyzetünkben szóvá tet- tük a hanglemezvállalat késését. Meg- ismétlődött ez a helyzet a Barozda e- gyüttes esetében is, tudomásunk szerint ugyanis nagylemezük (ST—EPE—01964) megjelenésekor az együttes már más felállásban zenél, Pávai István már Marosvásárhelyen dolgozik. Ennek elle- nére örvendünk, hogy megjelent a Ba- rozda-nagylemez, nemcsak azért, mert ez az együttes egyike legértékesebb tán- cház-csoportjainknak, hanem mert az általuk bemutatott zenei anyag egy ré- szét valóban ők szolgáltatták meg leghi- telesebben hazai zenekaraink közül, gondolunk itt a csíki és gyimesi muzsi- kára. Annak is örvendünk, hogy egy le- mezen jelent meg székely, csángó és mezőszéki muzsika, hátha a „csak erre”, illetve „csak arra” esküdő kizárólagos- sak talán meggyőződnek most arról, hogy egy lemezen és egy táncszínpadon összefér zenénk és táncaink minden stílusrétege.

Garda Gábor elhivatott festőművész és a kis tehetségű Rednik Mihály ösz- szeütkezés a darab fő konfliktusa...

Ezzel az óhajjal szemben:

— Nézőnek fogalma sincs, bárhogy figyel, nem tudja meg, hogy miért, mi- ként és miben állnak helyt a hősök, mennyiben hűségesek a vállalt eszmé- nyekhez és melyek azok. Annyit lehet mindössze bizonyosan tudni, hogy a másfél évtizede gyakorló agronómus hölgy valami beadványára elutasító volt a válasz, ezért rohant el sértődöt- ten 15 év után először szabadságra, s egyenesen az írók villájába, direkt a Mester karjaiba. Itt változatlanul ab- ban reménykedik, hogy beadványa zse- nialitását végül csak észreveszik, s er- ről telefonon értesítik. Ugyanígy tele- fonhívást vár a Mester, föltehetően ar- ról akar hallani, hogy kiszűrített ké- pei a tárlat fő helyére kerültek, s ezt ditirambusban közlik vele.

— Az „ütközések” a nyilvános tele- fonfülke és a vendéglői szeparé egyet- len asztala körül esnek meg a legbár- gyúbb helyzetekben.

— Egyáltalán nincs konfliktus, főhő- sünk szóáradattal lebunkozza Redni- ket, s győztesen távozik.

Amit talán rendezőileg mégis tenni lehetett volna: a hősök múltját felmon-

dó vallomásokat megjeleníteni, már- csak a színpadszerűség miatt is. De alig hinném, hogy ez lényegesen javí- tott volna az ügyön. Az egy más elő- adás lett volna. A darab közhelyes a- laphelyzetből indul ki, s közhelyes, unalmas dialógusokon át vezet az egé- szen action gratuite-szerű tragédiáig.

A két színész (Varga Vilmos és Kiss Török Ildikó) jobb ügyhöz méltó buz- galommal próbálja élettel telíteni a papírmásé figurákat — csak villanások erejéig némi sikerrel.

Egy kérdés makacsul válaszra vár: ki vallootta volna kárát annak, ha az ösbemutató elmarad?

Lázár László

Hibaigazítás

Idei 26. számunk (1982. június 27) 5. oldalán a Kít érdekel az igazság maga? című cikk utolsó hasábján az utolsóelötti bekezdés 5—7. sora helyesen így olvasandó: határos La Fon- taine és Veronika (Gyarmati István, Bölöni Zakariás Klára) kettőse Szervét inkvizíciós tárgyalása után, Idelette (Mende)

A lemez zenei anyaga egyébként ki- egyensúlyozott, a széki muzsika kicsit túl „szépen” hangzik helyenként, főlő- legesen „csicsás”, Györfi Erzsébet ének- hangja tiszta, de néha túl iskolás, csak időnként éri el a töle egyébként meg- szokott közvetlenséget. A borítón — láss csodát — ezúttal nincs hiba, ör- vendünk a szakszerű román és angol magyarázatnak is, láncsak, lehet gon- dosan kivitelezett nyomdai munkára is számítani az Electrecordnál. Ami nem tetszik különösebben, az az együt- tes tagjainak fényképe. Elhisszük ró- luk, hogy komolyak, okosak, de azt nem, hogy ilyen komorak, gondterhel- tek lennének állandóan. A beállított fényképeket se szeretjük. Nagy P. Zol- tán kiváló fotóriporter, erejéből, tudá- sából riport-portrékra is tett volna. És még valami: egyelőre marad a sok hiba a lemezcímkéken: a „csíki” szócskát hosszú í-vel írják, ugyanígy a „Gyi- mesi” szócskában is az első í-t, az „és” nem azonos az „es”-sel, a 2. oldalon is- mét az „í” ugrik ki a hibák közül, de a „Lassú és szébes Magyaros”, illetve a „Széki Táncrend” helyesírása is hibás. Már írtuk, s leírjuk újra: a lemezcímke nem csak dísz, de a lemez „névjegye” is, a lemezkiadó ezen mutatkozik be a vásárlónak, ha ebben hiba van, az meg- kérdőjelezi a lemez többi kvalitását is! Tehát „jót s jól”, ahogy a költő mondja. (nemere)